

Et sammenhængende Danmark

Vision for etablering af en fast
Kattegatforbindelse

Resumé

En fast Kattegatforbindelse vil de kommende 10-20 år være en vigtig brik i udbygningen af et moderne og kreativt service- og videnssamfund, der kan udløse ny dynamik, vækst og muligheder for et bedre liv i hele Danmark. Der kan skabes et nyt kraftflet, der vil kunne markere sig som et attraktivt nordeuropæisk vækstområde, hvor der som ringe i vandet vil opstå nye muligheder for vækst og udvikling i alle regioner i Danmark.

En fast Kattegatforbindelse vil være et naturligt skridt i at skabe nye danske trafikløsninger, der kan give kvantespring for samfundsudviklingen, som det ikke er muligt med opgradering af de eksisterende transportkorridorer.

Det foreslås, at der arbejdes med en overordnet vision for en fast Kattegatforbindelse, hvor værdien er, at den skal komme det danske samfund og borgerne i alle dele af landet til gode. Forbindelsen skal bidrage til at skabe et nyt Danmark med en større sammenhængskraft, der kan udnyttes globalt, nationalt, regionalt og lokalt. Den overordnede vision kunne således være:

”Et sammenhængende Danmark”

Inden for fem centrale samfundsmæssige områder kan der opstilles visioner for, hvilke udfordringer for det moderne Danmark en fast Kattegatforbindelse kan være med til at løse. En fast Kattegatforbindelse skal:

- Bidrage til at give Danmark som vækstområde en unik international konkurrencekraft.
- Skabe større mobilitet og bedre udnyttelse af hele landets ressourcer og kompetencer.
- Medvirke til, at der kan etableres Nordeuropas førende forsknings- og uddannelsesmiljø.
- Bidrage til at gøre Danmark til verdens bedste oplevelsesregion.
- Give mindre miljøbelastning.

Perspektiverne for en fast Kattegatforbindelse er enorme. Det bør være muligt at samle alle relevante aktører – lige fra offentlige myndigheder over videninstitutioner, virksomheder, organisationer, kulturinstitutioner osv. om den brede samfundsmæssige værdi af en fast Kattegatforbindelse.

1. Visionen

Gennem de seneste årtier har vores samfund gennemgået markante ændringer med den digitale teknologi og den globale økonomi. Afstand og tid har fået en ny betydning på det virtuelle plan og i vores kommunikation. Vores adfærdsmønstre hæmmes dog stadig af en ringe udviklet infrastruktur, der er designet til et andet samfund, end det som vi ønsker skal udvikles.

Der er en bred anerkendelse af, at kravet for fortsat at kunne skabe øget vækst i stigende grad bliver hurtigere og mere miljørigtig transport mellem landsdelene. Øget mobilitet mellem landsdelene vil kunne skabe ny dynamik og bedre udnyttelse af landets samlede ressourcer.

Erfaringerne fra Storebæltsforbindelsen viser, at en fast forbindelse af denne type både bringer landsdelene tættere sammen og giver mulighed for en ændret adfærd for både virksomheder og borgere. Begge dele skaber en ny geografisk opfattelse af Danmark og bidrager til udvikling af en ny identitetsfølelse. Vækst- og udfoldelsesmulighederne for virksomheder og borgere i hele landet er blevet større.

Pendlingen er de seneste år vokset markant, og den potentielle mobilitet er meget større end de snævre rammer, som den nuværende infrastruktur giver. Og meget tyder meget på, at der kan opnås en større national effekt af Storebæltsforbindelsen med en fast Kattegatforbindelse. Efter beslutningen om en fast Femern bælt forbindelse vil en fast Kattegatforbindelse således være et naturligt skridt i opgraderingen af gamle transportkorridorer.

Hvor perspektiverne omkring Femern Bælt forbindelsen er af regional betydning for Østdanmark, og til gavn for den internationale transport mellem Skandinavien og det europæiske kontinent, så er perspektiverne for en fast Kattegatforbindelse væsentligt anderledes. Her er tale om en mulighed for at bringe Danmarks to stærkeste vækstområder – Hovedstadsregionen og det Østjyske bybånd - tættere på hinanden. Samtidig vil resten af Sjælland og Jylland/Fyn også nyde godt af forbindelsen i form af mere erhvervsudvikling og vækst samt bedre transportmuligheder og mindre trængsel på eksisterende transportkorridorer.

Det foreslås således, at der arbejdes videre med en overordnet vision for en fast Kattegatforbindelse, hvor værdien er, at den skal komme det danske samfund og borgerne i alle dele af landet til gode. Forbindelsen skal bidrage til at skabe et nyt Danmark med en større sammenhængskraft, der kan udnyttes globalt, nationalt, regionalt og lokalt.

Den overordnede vision kunne således være:

”Et sammenhængende Danmark”

I forlængelse heraf kan der opstilles fem temaer, der dækker over centrale samfundsmæssige udfordringer for det moderne Danmark, som en fast Kattegatforbindelse kan være med til at løse. For hvert tema er formuleret en konkret politisk vision.

- Danmark som ét vækstområde
- Ét sammenhængende arbejdsmarked
- Etablering af et sammenhængende forsknings- og uddannelsesmiljø
- Nye muligheder for Danmark som oplevelsesregion
- Et samfund med mindre miljøbelastning

2. Danmark som ét vækstområde

Vision:

”En fast Kattegatforbindelse skal bidrage til at give Danmark som vækstområde en unik international konkurrencekraft.”

Baggrund:

Med en fast Kattegatforbindelse er der mulighed for, at Danmark kan udvikle sig frem mod år 2050 som ét sammenhængende vækstområde, hvor specialisering, arbejdsdeling og opnåelse af kritisk masse på alle områder bliver lettere end i dag.

Storebæltsforbindelsen og en fast Kattegatforbindelse vil i forening give mulighed for at supplere det store H med en ellipse, der rummer Hovedstads- og Øresundsområdet, Vestsjælland, Nordvestsjælland, hele Østjylland, Trekant-området og Odense/Fyn. Der vil være et stort potentiale for en dynamisk sammensmeltning af arbejds-, service- og videnmarkederne, der kan frigøre de ressourcer og den udviklingskraft, der er nødvendigt for markante omstillinger og vækstmæssige kvantespring.

Dette potentielle kraftflet vil kunne markere sig som et attraktivt nordeuropæisk vækstcenter, hvor der som ringe i vandet vil opstå nye muligheder for vækst og udvikling i alle regioner i Danmark. Og ikke kun langs den nye transportkorridor.

Erhvervsudvikling er en central del af visionen om Danmark som ét vækstområde. Mulighederne er store, hvis de rigtige samarbejdsstrukturer på tværs af sektorer og brancher etableres. De forskellige markeder vil påvirkes positivt og vil kunne spille sammen på en ny og dynamisk måde, fordi de store markeder i Østjylland og Hovedstadsregionen kobles endnu tættere sammen. Der vil sandsynligvis være stor afsmittende virkning for resten af landet.

3. Ét sammenhængende arbejdsmarked

Vision:

”En fast Kattegatforbindelse skal skabe større mobilitet og bedre udnyttelse af hele landets ressourcer og kompetencer.”

Baggrund:

Arbejdsmarkedet bør have en central plads i visionsformuleringen, da det med en fast forbindelse over Kattegat vil blive decideret revolutioneret. Ligesom med Storebæltsforbindelsen vil det medføre, at grænserne for, hvor man bor, og hvor man arbejder, kan ændre sig radikalt.

Tid er en afgørende faktor for arbejdskraftens mobilitet. Under forudsætning af, at den udmeldte transporttid fra DSB mellem Århus og København på én time holder, vil det med en ny forbindelse være muligt at bo i fx Østjylland og arbejde

i Nordvestsjælland eller i Hovedstadsområdet og omvendt, hvilket vil skabe helt nye muligheder på det danske arbejdsmarked.

Erfaringen efter etableringen af Storebæltsforbindelsen er, at det i dag er muligt at bo på Fyn og arbejde på Sjælland og omvendt, hvilket før indvielsen af forbindelsen i 1998 ikke var en mulighed.

Med en fast Kattegatforbindelse er der mulighed for at skabe ny mobilitet og dermed et nyt arbejdsmarked på tværs af landet, hvor Jylland og Sjælland kobles sammen i et sammenhængende arbejdsmarked, hvor det er muligt at bo i Jylland og arbejde på Sjælland - og omvendt. Således vil både virksomheder og statslige myndigheder mere fleksibelt kunne udnytte lokaliseringsmuligheder i forskellige dele af landet.

4. Etablering af et sammenhængende forsknings- og uddannelsesmiljø

Vision:

”En fast Kattegatforbindelse skal medvirke til, at der kan etableres Nordeuropas førende forsknings- og uddannelsesmiljø.”

Baggrund:

Med en fast Kattegatforbindelse vil de store videnmiljøer i Århus og København rykke markant tættere på hinanden tidsmæssigt, hvilket vil skabe nye muligheder for samarbejde til gavn for forskning, videnspredning og uddannelse af fremtidens arbejdskraft.

På den måde vil der kunne drages fuld nytte af universitetsfusionerne. Men også de nye og større professionshøjskoler og CVU’ere vil kunne drage nytte heraf. Samtidig vil der være potentiale til at skabe et forstærket videnflow mellem virksomheder og forskningsmiljøerne og dermed en forstærket netværksdannelse hen over Kattegat.

Et større og sammenhængende forsknings- og uddannelsesmiljø vil gøre uddannelse mere attraktivt for unge i Danmark, men vil også kunne tiltrække flere udenlandske studerende, forskere og videnbaserede virksomheder.

5. Nye muligheder for Danmark som oplevelsesregion

Vision:

”En fast Kattegatforbindelse skal bidrage til at gøre Danmark til verdens bedste oplevelsesregion.”

Baggrund:

Danmark har en oplevelsesmæssig mangfoldighed og aktuel udvikling, der er med til at skabe et nyt stort dansk erhvervsområde.

Der er stor politisk opmærksomhed på oplevelsesøkonomi som potentiel ny erhvervsmæssig dynamo. Brancheledning mellem traditionelle erhvervssektorer og de mange muligheder for at udnytte IT, kreative kompetencer, sport mv. bredt i erhvervslivet skaber rum for nye oplevelsesbaserede brancher og virksomheder.

En fast Kattegatforbindelse vil kunne medvirke til, at Danmark i løbet af de kommende 20-30 år kan udvikle sig til en af verdens bedste oplevelsesregioner med en mangfoldighed af tilbud inden for kultur, idræt og turisme inden for en kort geografisk afstand. Specielt hvis der de kommende år satses endnu mere på opbygning af internationalt unikke oplevelsesfyrtårne.

Hertil kommer, at mange spændende projekter og ideer fødes i disse år, herunder tanker omkring værtskab for OL mellem år 2020 og 2030. Endvidere kan Danmark også blive scene for verdens- og europamesterskaber inden for en række sportsgrene, som i dag ikke er inden for rækkevidde.

For at være en seriøs kandidat til større begivenheder og events, der i mange tilfælde kræver en større geografisk udstrækning, er det afgørende, at den fysiske infrastruktur har en sådan karakter, at geografiske afstande får en mindre betydning for det samlede arrangements gennemførelse. Det giver Danmark og landets større byområder som samlet enhed en større international tyngde.

6. Et samfund med mindre miljøbelastning

Vision:

”En fast Kattegatforbindelse skal give mindre miljøbelastning.”

Baggrund:

Det er afgørende, at vi fastholder vores globale førerposition i forhold til at kunne skabe størst vækst med mindst mulig miljøbelastning. Denne position giver stor global eksponering og værdi for Danmark.

Vi skal tænke nyt i forhold til transport og infrastruktur for fortsat at kunne være globalt ledende på miljøområdet. Trafikken og behovet for transport af varer og personer vil vokse med den økonomiske vækst. Derfor skal der etableres nye transportkorridorer, der kan realisere de potentialer, som det danske samfund har for at styrke vækst frem mod år 2050, og samtidig reducere transportafstande og brændstofforbrug (færre kilometer og ”renere” trafik).

Etablering af en fast Kattegatforbindelse kan være første skridt i forhold til at tænke transport i Danmark på en mere intelligent måde. Udbygning af den eksisterende infrastruktur vil på længere sigt ikke give de transportmæssige kvantespring, der skal til for at tilfredsstille et vækstsamfunds voksende behov for hurtig, intelligent og bæredygtig transport. Traditionel udbygning af infrastrukturen og indhentning af de seneste 20-30 års forsømte investeringer vil i bedste fald kunne lukke flaskehalse på kort sigt, men vil i mange tilfælde blot bidrage til at flytte rundt på flaskehalse.

Konkret vil etablering af en fast Kattegatforbindelse for både tog og biler medføre en ny transportmæssig adfærd, der vil lette presset på den eksisterende infrastruktur, og der vil kunne skabes nye miljørigtige løsninger.

For biltrafikken vil det medføre en markant aflastning af trafikken over Fyn, i Trekantsområdet og Østjylland. Og den miljøbelastende færgetrafik på Kattegat vil ikke længere kunne opretholdes.

For togtrafikken vil det kunne være første skridt i retning af at introducere et nyt højhastighedsnet, hvor kernen kunne være en ringbane fra København over Kalundborg til Århus, og videre til Vejle, Odense og tilbage over Sjælland til København. En sådan højhastighedsringbane ville kunne binde fire vækstområder sammen: København, Århus, Det østjyske bybånd og Odense. I tilknytning hertil kan der etableres tilslutning fra fx Ålborg, Herning, Esbjerg og Hamborg. Det eksisterende skinnenet vil herefter kunne optimeres for regional- og godstrafik.